

Vélemény

Hajnal-hasadás

2013. szeptember 18-án Görögországban halálra késelték az ismert rappert, a harmincnégy éves Pavlosz Früsszaszt. Közel negyven feketébe és kesztyűbe öltözött neonáci támadt rá baseball ütőkkel egy kisebb antifasiszta csoportra és a zenészre. Eközben késelték halálra Früsszaszt. Gyilkosát tetten érték és azonnal őrizetbe vették. Az elkövető a görög Arany Hajnal nevű neonáci párt egyik szimpatizánsa volt. A görög miniszterelnök azonnal elítélte a gyilkosságot és jelezte azt, hogy keresik a lehetőségét az Arany Hajnal betiltásának.

A gyilkosság óta eltel időszakban a gyilkos mellett őrizetbe vették az Arany Hajnal párt vezetőjét Nikosz Mihaloliakoszt, egy ügyvédet és a párt öt további parlamenti képviselőjét, akiket bünszervezet létrehozásával vádolnak. Azóta kiderült a telefonok cellainformációi alapján, hogy a támadók az elkövetés előtt, alatt és után folyamatos telefonkapcsolatot tartottak a párt helyi szervezetével, valamint azon keresztül annak vezetőivel.

Miként történhetett ez meg? Mind a fasiszta ideológiának, mind pedig az antifasiszmusnak mély gyökerei vannak a huszadik századi görög történelemben. Lásd itt a harmincas évek olasz fasizmusra hajazó diktatúráját Metaxas tábornok irányításával, majd a német náci megszállás elleni görög antifasiszta ellenállást. A hetvenes évekre elbukott a tábornokok hatalma és demokratikus keretek működnek azóta. Igaz a demokrácia ára a mérhetetlenül magas korrupció volt. A kilencvenes évek elején érte el Görögországot a migráció első hulláma, és azóta sem tudott mit kezdeni a bevándorlókkal, a létező problémákat, konfliktusokat a mindenkor kormányok inkább a szőnyeg alá söpörték. Először érkeztek albán bevándorlók, majd a volt Szovjetunió köztársaságaiból az egykori görögök leszármazottai (ők szinte alig értették a görög nyelvet, egymás között is oroszul beszéltek inkább), majd uniós tagságuk elnyerése után romániai és bulgáriai cigányság, legutóbb pedig távol-keleti és afrikai bevándorlók érkeztek. Strukturálisan legfőképpen Athén egyes negyedeiben telepedtek le, ezzel felborítva az ott élő görögök addig mindennapi életét és szokásait. Ezzel a migrációs hullámmal, amely közel egymillió fővel növelte meg az egyébként a tíz milliót éppen meghaladó görögországi lakosság lélekszámát. Mindezen változásokra nem érkezett megfelelő válasz a kormányok részéről.

Ekkor ütött be a krach a 2008-as gazdasági világválsággal, amely alapjaiban roppantotta szét az addig működő demokratikus görög rendszert. A válság elképesztően magas munkanélküliséget és óriási számú elszegényedést hozott magával. Mint minden gazdasági válság, ez is kitermelte a szélsőséges nézetűek előretörését. Ekkor jelent meg a nyíltan náci eszméket valló Arany Hajnal párt, amely nyíltan vállalta a holokauszt tagadását, fajvédő retorikával bírt, ellenség képei lettek a bevándorlók, a bankok és a szélsőbal. A bűnbakkeresés és bűnbakképzés pedig sikeres táptalajra hagyt a megroppantott görög társadalomban. A párt 2012-ben hét százalék körüli eredménnyel tizennyolc képviselőt küldhetett a görög parlamentbe, támogatottságát 2013-ra megduplázta.

Nyíltan hirdették a faji alapú rasszizmust, hogy az emberek nem egyenlők. Sőt addig is elmerészkedtek, hogy vezetőjük náci köszöntéssel üdvözölte híveit. Kimondták, hogy csak tiszta görög vérrrel rendelkező állampolgárok szavazhassanak. Harsányan emlegették, hogy az ő kezük még tiszta.

2013. szeptember 18-ika azonban vízválasztó vonal lett a párt életében, már semmiképpen sem patyolatfehér a tisztaságuk. Azt vér szennyezte be, egy antifasiszta görög fiatalember vére. A görög társadalom jelentős rész felébredt csipkerózsika álmából, így ma már hét százalék alatt méri a pártot. Azonban ez kevés, egy teljes megtisztulási folyamatnak kell elindulnia. Feltárni, hogy az elmúlt időszakban közel háromszáz rasszista támadás ért bevándorlókat, amelynek egy jó részét az Arany Hajnalhoz köthető csoportok, sőt többet a hozzájuk közel álló, velük időközben szoros kapcsolatot kiépítő rendőrök követték el. A tettesek vádlottak padjára állítása és elítélése a minimum, de ez kevés. Úgy tűnik a görög jobboldali kormány felismerte a szélsőjobboldali, neonáci veszélyt, még időben lép és betiltja a demokráciájukra veszélyes nézeteket valló pártokat. Mindezen lépések példaértékűek és követendőek lehetnek Európa más országaiban is, ahol szintén küzdenek neonáci pártok térnyerésével. Mindenesetre most van egy alkalmas történelmi pillanat, amikor a *harna pestis* újult erővel feltörő európai térnyerését még meg lehet állítani. Az idő fogja eldönteni, hogy a jelen generáció politikusi és társadalmi élni tudtak-e történelmi esélyükkel.

